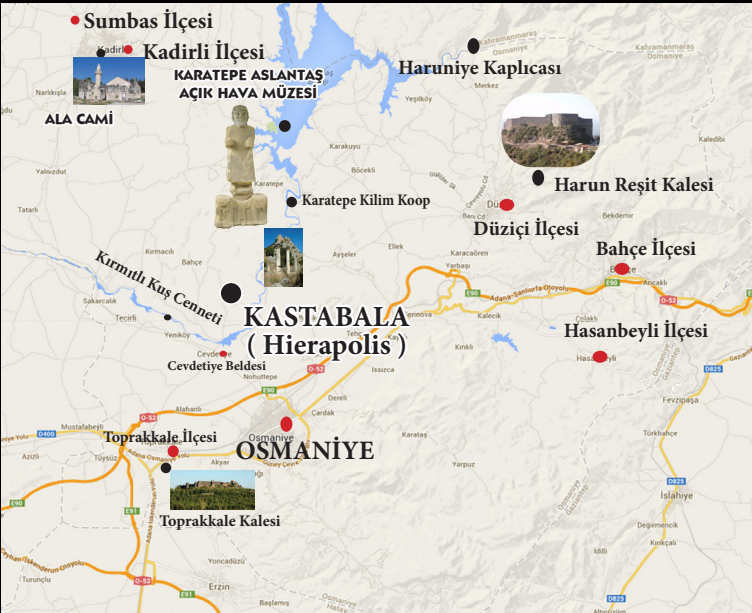

T.C.
OSMANIYE VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

KASTABALA (Hierapolis)

Su Kemerli

Kastabala'da arkeolojik kazı çalışmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Turgut H. Zeyrek başkanlığında sürdürülmektedir. Antik kentte gerçekleştirilen çalışmalardan sonra kentin bugüne kadar bilinen tarihçesi değişmiştir. Kazı buluntuları Geç Neolitik-Erken Kalkolitik, MÖ 5. yüzyıl, MÖ 1-MS 1. yüzyıl, MS 2. yüzyıl, MS 4-6. yüzyıl, MS 13-15. yüzyıla tarihlenmiştir.

Osmaniye Valiliği : 0328 825 74 00
Osmaniye İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü: 0 328 825 06 74-75
(<http://www.osmaniye.kultur.turizm.gov.tr>)

T.C. Osmaniye Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nce
hazırlanmıştır. ÜCRETSİZDİR

KASTABALA (Hierapolis)

Kastabala, Anadolu'nun güneydoğusunda Çukurova (Kilikia) olarak bilinen bölgede Osmaniye ilinin 12 km kuzey-kuzeybatısında, Cevdetiye-Karatepe yolu üzerinde, Kesmeburun, Bahçe ve Kazmaca köylerinin ortasında, Ceyhan (Pyramos) nehrinin yakınlarında küçük bir ovaya hâkim kaya çıkıntısı üzerinde yükselen Ortaçağ kalesi çevresinde gelişen antik kenttir.

Kastabala-Hierapolis'in kaderini ve tarihini Kilikia bölgesi belirlemiştir. Bölgeden elde edilen yüzey buluntuları M.Ö. 2. bin ile Roma İmparatorluk-Geç Roma dönemleri arasında farklı dönemlere tarihlenmiştir. Dolayısıyla Kastabala'nın M.Ö. 1. bin – Roma İmparatorluk dönem arkeolojisi henüz yeterince araştırılmamıştır. Kastabala'nın MS 3. yüzyılda I. Hapur (M.S. 206) M.S. 4. yüzyılda ise Balbinos (M.S. 380) tarafından işgal edildiği bilinmektedir. Arkeolojik buluntular kentin Orta ve Geç Bizans dönemlerinden itibaren önemini kaybettiğini, Haçlı seferlerinin tahribatının ardından toparlanamadığını ve bundan kısa bir süre sonra terk edildiğini belgelemektedir.

Kazı, sondaj ve araştırma çalışmaları, kentin sınırlarının güneyde Ceyhan nehri, kuzeyde Karatepe, batıda Kırmıtlı Kuş Cenneti arasında genişleyen verimli ovayı kapsadığını belgelemiştir. Sur ile çevrili kent merkezi, Roma İmparatorluk döneminde (M.S. 2. yüzyıl) sur duvarı ile çevrili olmadığı, ilk savunma sisteminin M.S. 4. yüzyıl sonlarında inşa edildiği düşünülmektedir. Kent planlama ilkelerinin geliştirildiği Anadolu'nun Batı ve Güney kıyı merkezlerindeki uygulamalara paralel planlı şehirciliğin en üst seviyeye ulaştığı yerlerden Kastabala'nın Artemis Perasia kült merkezi olması kentte dinsel, siyasal, toplumsal ve ekonomik koşullar oluşturmuştur.

Şehir plancılığı açısından sütunlu cadde yerleşmenin ana aksını belirlemektedir. Tiyatro, hamam, dükkanlar, kuzey ve güney kiliseler uygun parsellerde inşa edilmiştir. Orta Çağ kalesi ise savunmaya elverişli kayalık bir tepe üzerinde yükselmektedir. Sur ile çevrili kent merkezi, Roma İmparatorluk döneminde (MS 2. yüzyıl) sur duvarı ile çevrili olmadığı, ilk savunma sisteminin MS 4. yüzyıl sonlarında inşa edildiği düşünülmektedir. Kale tepesinin güney eteğinde batı-doğu yönünde uzanan sütunlu caddenin doğu ucunda bir propylona ait kalıntılar bulunmaktadır. Sütunlu cadde batı-doğu yönünde eğimli araziye uygun biçimde basamaklandırılarak uzanmaktadır. İki yanda kaldırımlı, tabanı taş döşeli sütunlu caddenin doğu ucunda bir propylon mevcuttur.

Sütunlu caddenin doğu ucunda tiyatro yer almaktadır. Kademeli taş sıralardan oluşan oturma basamaklarından meydana gelen seyirciler kısmı (=theatron, cavea), oyuncuların üzerinde oynadıkları sahne binası (=skene) ve cavea ile skene arasında dairesel meydan (=orkhestra) olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Vadinin kuzey yamacına dayalı cavea iki katlıdır. Caveadaki oturma basamaklarının yapımında yerel kalker taş bloklar kullanılmıştır. Caveanın yan kenarlarının skene ile bütün oluşturulmaması Hellen tiyatro mimarisini yansıtmaktadır. Cavea yatay bir yolla (diazoma) iki kata ayrılmıştır. Alt caveanın altında tonozlu tünellerden geçilerek diazomaya ulaşılmıştır. Tiyatroda gerçekleştirilen 2009 yılı kazı çalışmaları sahne binasının (=skene) dikdörtgen planlı olduğunu, ayrıca tek katlı, iki nişli, sütunlu bir cephe mimarisine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Açığa çıkarılan sahne binasının mask kabartmalı zengin bezemeli friz bloklarını M.S. 2. yüzyıla tarihlenmek mümkündür. Kastabala'nın Kuzey ve Güney kiliselerini plan açısından Erken Bizans Suriye kiliseleri ile karşılaştırmak mümkündür.

Her iki kilise Diokaisareia'nın Tapınak Kilisesi, Hagia Thekla'nın (Meriamlık) Zenon Kilisesi, Ferhatlı'daki bazilika ile polygonal planlı apsislerinin benzerlikleri açısından karşılaştırılmakta ve M.S. 5. yüzyılın ortasına tarihlenmektedir. Kuzey kilisenin doğusunda tonoz sıralarının oluşturduğu bir teras mevcuttur. Bu teras ve çevresinde M.S. 2. Yüzyıl-M.S. 13-14. yüzyıl arasına tarihlenen dört yapı evresi tespit edilmiştir.

Kilise Kalıntısı

Sütunlu Cadde

Bodrum Kale

Tiyatro